



**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 2. An fides semper sit necessaria in re, an aliquando sufficiat in voto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

habitu supernaturali infuso, quia talis conditionis est iustitia sanctificans, & communis est paruulis cum adultis. Viterius verò, quoad adultos probatur assertio etiam de actuali fide, ex eodè ferè principio supra posito, quòd adulti non consequantur iustitiam sine dispositione proportionata: ergo sicut iustitia illa est supernaturalis quoad habitum fidei, ita dispositio debet esse supernaturalis quoad actum. Et ideo dixit Gregor. homilia 27. in Eze. h. eos qui ratione uti possunt, sine tribus virtutibus Theologicis non saluari, quod certè intelligit, etiam de actibus, quia actus quoque in illis, qui ratione utuntur, sunt necessarii. Porro assertio hæc fundamentum habet in Concilio Tridentino sess. sexta, cap. 7. Et in D. Thoma prima secundæ, quæstione 113. artic. secundo, & quarto. Et confirmari potest ratione supra tacta ex finet desumpta. Nam visio Dei, ad quam per fidem tendimus, est omnino supernaturalis: ergo etiam fides, per quam tendimus, ut sit proportionata fini, debet esse eiusdem ordinis, ac supernaturalis: alias etiam rationes statim addemus.

Confirm.

1. pars probatur 1.

8. Hinc facile probatur altera pars assertionis, videlicet, hanc fidem maxime esse debere supernaturalem ex obiecto formali, & ratione credendi, quæ est Deus ipse. Quod optime probatur ex verbis illis, *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam*: Genes. 15. Ex quibus necessitas fidei, ac iustitiæ colligit Paulus ad Roman. 4. Ergo talis fides ex parte obiecti formalis, necessaria est ad iustitiam, qualis fuit in Abrahamo: Illa autem habuit pro obiecto, rationemque formalem credendi, Dei auctoritatem: hoc enim significant illa verba. *Credidit Abraham Deo*. Et hæc est fides, quam Scriptura semper laudat atque à nobis exigit, præsertim Paulus ad Hebræos vnde, cimo, & alijs locis supra citatis. Ratio vero speculativa (ut sic dicam) est, quia actus fidei ex obiecto formali vendicat, ut supernaturalis sit essentialiter, ut supra visum est. Ratio quoque moralis est in primis, ut fides omnium saluandorum una sit, iuxta illud ad Ephes. 4. *Vnus Deus vna fides*, si autem omnium fides non in vna Dei auctoritate niteretur, non possent viatores omnes in vnam fidem convenire: ergo debuit eiusmodi fides fundari in auctoritate divina. Antecedens probatur, quia omnes homines tendunt in vnam beatitudinem: ergo debent tendere per eadem media essentialia, quorum vnum est fides: Ergo oportuit hanc fidem esse eiusdem rationis in omnibus, qui ad beatitudinem tendunt. Quod etiam fuit conveniens, ut in vnum corpus ecclesiæ possent congregari, eademque vera fide dirigere, & conservari. Denique, ut ea fides esset omnino certa, & infallibilis, qualis esse debuit in ordine ad salutem æternam, necessarium fuit in divina auctoritate fundari, quia omnis alia fallibilis est, & humana etiam ratio sæpe decipitur. Est ergo necessaria fides, quæ ex obiecto formali, divina, & supernaturalis sit: an verò ex obiecto, etiam materiali esse debeat supernaturalis, dicam in sectione 3.

Probat 2.

Disp. 1. sect. 1. à nu 6. sect. 5. num. 1.

SECTIO II.

An fides semper sit necessaria in re ipsa, vel aliqua exceptio admittenda sit, in qua fides in voto sufficiat.

HÆC quæstio de actuali fide movetur: Nam in habitu alio locum non habet, cum realis iustificatio semper sit necessaria: & ideo de solis etiam adultis quæstio tractatur. In qua fuit Catholicorū quorundam opinio, posse hominem in aliquo casu salvari sine fide, per cognitionem naturalem, vel Dei, vel boni honesti, si per voluntatem faciat, quod in se est, ad vitandum malum, & operandum bonum: quam opinionem refert D. Th. ad Roman. 2.

Opinio contraria.

& illam non reprobatur. Eandem tenuit Vega lib. 6. in Concil. Trident. cap. 20. & 21. & Soto lib. 2. de natura, & gratia cap. 11. qui tamen in ea non persistit, ut infra dicam. Et de Gentibus ante Christi adventum, videtur ita sensit Clemens Alexandrinus libro 6. Stromatum: ait enim potuisse salvari per aliam fidem. Idem significat Iustinus Martyr in apologia 2. pro Christianis, & Chrysost. homilia 37. in Matth. Vega tamen generaliter loquitur de omni tempore, & de hominibus habentibus ignorantiam inuincibilem Evangelij aut revelationis diuinæ, aut etiam si fieri potest ipsius Dei. Potest hæc opinio primò fundari in illo Pauli ad Romanos 1. vbi de Philosophis ait, *Cum cognovissent Deum, non sicut Deum, glorificaverunt, aut gratias egerunt*. Videtur enim supponere, habuisse illos sufficientem cognitionem ad glorificandum, & laudandum Deum: nam propterea illis vitio datur, quod non fecerint: qui autem glorificat, & honorat Deum, saluabitur, iuxta illud eiusdem Pauli capit. 2. *Gloria, & honor omni operanti bonum*. Vnde ibidem ait, *Gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legi sunt faciunt*, & adiungit, *factores legi iustificabuntur*: ergo illa cognitio poterat ad iustitiam sufficere.

1. eius fund.

2. Secundum, & principale fundamentum huius sententiæ est, quia media simpliciter, & in re ipsa necessaria ad salutem, omnibus viatoribus adultis sunt possibilia, sed in aliquo casu alicui homini est impossibilis fides in re ipsa, ergo poterit sine illa per alia media sibi possibilia, salvari. Consequentia est optima, & formalis, maior etiam supponitur, quia Deus, qui vult omnes homines salvos fieri, omnibus dat sufficientia media ad salutem: ergo à nullo exigit aliquid illi impossibile, ut per salvari queat: minor verò probatur, quia plerique mortales habent ignorantiam inuincibilem fidei, cum non possint credere sine prædicante, ad Roman. decimo, multi vero non habuerunt prædicantem, ut per se, & ex facto videtur evidens, non solum ante adventum Christi, & prædicationem apostolorum, sed etiam postea, in multis provincijs. Et augetur difficultas ex quadam doctrina Divi Thomæ, prima secundæ. quæstione octogesima nona, articulo sexto, vbi de puero perveniente ad usum rationis, qui nihil de fide, vel de Deo audivit, docet, si tunc faciat quod in se est, deliberando quid debeat, ac non deceat, secundum rectam rationem, fore iustificandum. Ex qua doctrina sic argumentor. Homo ille iam adultus, non potest facere quod in se est fidei verò, cum supponatur nondum illam habere: ergo faciet recta ratione naturali utendo: ergo tunc sufficit naturalis cognitio sine fide, ad iustificationem.

2. fundam.

3. Dicitur fortasse, eum qui in illo articulo facit Evasio, quod in se est, non immediate iustificari sed illuminari à Deo, ut si crediderit iustificari possit. Hoc vero non satisfacit primo, quia non minus supernaturalis est illuminatio, quam iustificatio, quatenus utraque est opus gratiæ: ergo si homo per cognitionem naturalem potest disponi ad supernaturalem illuminationem, etiam potest immediate disponi ad iustificationem, non est enim magis promissa gratia illuminans, quam iustificans facienti quod in se est, per cognitionem naturalem. Secundo non est verisimile Deum exigere medium ad iustitiam obtinendam quod sine miraculo fieri non potest: sed illuminari, & doceri de fide, sine prædicante, est miraculum, & præter legem ordinariam traditam à Paulo ad Romanos decimo: ergo non est verisimile exigi à tali homine huiusmodi illuminationem: ergo immediate debetur illi gratia sanctificans, ne sit illi impossibilis iustificatio. Tercio non potest id satisfacere intentioni Divi Thomæ in illo loco: nam ita docet, ne contingat hominem in peccato originali permanentem, peccare prius venialiter, quam mortaliter: hoc autem inconueniens non evitatur, si ne-

Confirmatur.

Replicatur.

2.

1.

h. necessaria esset nova illuminatio, & consequenter nova deliberatio circa illuminationem recipiendam: nam tunc magna temporis mora esset necessaria priusquam ad iustificationem, & remissionem peccati originis perveniretur, in qua proinde mora potest facile homo prius venialiter peccare, quam mortaliter, quia potest facile retrahi voluntarie ad cogitationem otiosam, vel aliquid simile: ergo oportet asserere, quod primum faciat quod in se est iustificari. Quo argumento convictus videtur in hanc partem inclinare Victorius in relectione de puero perveniente ad usum rationis, parte 3.

1. fundam.

4. Tercio principaliter suaderi potest hæc sententia, quia media necessaria ad salutem, non solent semper esse necessaria in re: nam in casu necessitatis votum sufficit, quod inductione fere in omnibus alijs ostendi potest, baptismo, poenitentia, & similibus. Ergo idem dicendum est in fide. Probatur consequentia, tum quia nulla est ratio cur hoc medium magis onerosum quam aliud ponatur. Tum deinde quia eadem militat ratio: ideo enim in alijs dicimus sufficere votum, ne vel salus fiat impossibilis, vel ad miracula recurratur: hæc autem ratio æque cogit in fide. Tum denique, quia non minus potest votum fidei concipi ante fidem in re, quam votum baptismi, vel poenitentia: id enim votum non semper requiritur explicitum, sed implicitum, sufficit, quale cernitur, quando particulare aliquid in universali continetur: sic autem in presenti in desiderio placendi Deo (quod haberi potest per rationem naturalem) implicitè continetur desiderium credendi, & habendi fidem: ergo hoc sufficit ad salutem, saltem in casu necessitatis, in quo accessus ad Deum per fidem est impossibilis.

1. fundam.

5. Nihilominus dicendum primum, actum fidei ita esse necessarium ad salutem omni adulto, ut nullus omnino in vltimo tempore, loco, vel occasione sine illo iustificari potuerit: itaque ab hac regula nulla admittenda est exceptio. Hanc assertionem in eo gradu certam esse censeo, ut absque errore in fide negari nequeat. Docuit illam D. Thomas secunda 2. questione secunda, articulo tertio, ad primum, & questio 10. articulo primo, ad quartum, & ad Heb. 11. & retrahendo priorem sententiam, idem docuit Sotus in eodem loco de natura & gratia in posteriori editione, & iterum in quarto distincti. 1. quest. 2. ar. 3. Et in fine totius quarti in recognitione suorum operum. Cano relectione de sacramentis in genere, part. 2. quest. 2. conclus. 1. & contra Vegam Medina lib. 4. de recta in Deum fide, cap. 7. Benedictus Pereira ad Romanos 1. disput. 17. & cap. 2. disputat. 8. Valentia 2. disput. 1. quest. 2. punct. 2. sumiturque ex ijs quæ traduntur in Turrecremata libro primo in summa de Ecclesia cap. 21. & 22. Gaspar Cassalius libro 1. de quadripartita iustitia cap. 11. & sequentibus. Cæteranus ad Romanos 2. & super D. Thomam in locis, ex 2. adductis, ubi cæteri expostores communiter.

1. fundam.

6. Probatur primo ex locis Scripturæ allegatis sectione precedenti, quæ universalem continent regulam, à qua non licet exceptionem facere, sine eiusdem Scripturæ, vel Ecclesiæ autoritate. Duo tamē loca possunt specialiter ponderari. Vnum est illud Pauli ad Hebræos 11. *Sine fide impossibile est placere Deo*; quod sine vlla dubitatione (quicquid Vega supra indicet) de vera, & specifica cognitione fidei intelligendum est, ut supra ex alijs verbis eiusdem Pauli probavi, & ex eius intentione est evidētissimum. Deinde ex illo principio colligit Paulus Epoch, qui Deo placuit, habuisse fidem, & fide de alijs singularibus, quæ collectio non esset firma, si aliquem particularem hominem ab illa regula liceret excipere. Alter locus est ad Romanos 3. *Quem proposuit propitiationem per fidem in sanguine ipsius*, scilicet CHRISTI: ex quo colligimus tam necessariam esse unicui-

que fidem, quam est necessaria redemptio Christi, & fructus illius: sed ab hac regula, quod nemo nisi per Christum salutem consequitur, nulla potest cogitari exceptio: ergo neque ab illa, quod sine fide nemo sit saluus, quia per fidem fructus passionis Christi applicatur, ut illis verbis dicitur per fidem in sanguine ipsius, & confortat illud eiusdem epistolæ ad Romanos 1. *Iustitia Dei revelatur ex fide in fidem*: id est, in omni tempore per successionem fidei implicitæ, & explicitæ. Unde est etiam illud ad Romanos 10. *Quicumque invocaverit nomen Domini saluus erit*, quomodo autem invocabunt in quem non crediderunt. Idem confirmatur ex illo 1. ad Corin. 4. *habentes eundem spiritum fidei*: nam licet status fidei receperit mutationem, vel incrementum, ut in superioribus tradidimus, fides tamen in omni tempore, & omnibus necessaria fuit, ut recte expendit Chrysostomus in Psalmo 115. Qui etiam ponderat, non tantum dixisse Apostolum, habentes eandem fidem, sed etiam habentes eundem spiritum fidei, quia semper, & omnibus est necessaria fides, quæ sit eiusdem Spiritus sancti donum: unde etiam dicitur Sapientia 7. *Sanati sunt quicumque placerunt tibi*, id est, homines quicumque à peccato mundati sunt, ubi per sapientiam, fidem omnes intelligunt, ut testatur Lōrin. ad eum locum.

Probatur 2. ex Concil. Trident.

7. Secundo probatur hæc veritas ex Concilio Tridentino, sess. 6. cap. 7. ubi loquens de fide, ait, *Sine qua nulli unquam contigit iustificatio*, quibus in verbis distributiones duas, temporum scilicet, & personarum adhibet: nullo ergo modo potest fieri exceptio à locutione tam absoluta, & quamvis verum sit, id dixisse Concilium quasi obiter, non directe definiendo, nihilominus rem tradit doctrinam fidei proponendo, unde nullo modo de absoluta illius sententiæ veritate dubitari potest, præsertim quia can. 3. definit fidem, quæ sine Spiritu sancti auxilio haberi non potest, esse necessariam ad iustificationem, quæ est etiam generalis regula, in qua nulla potest admitti exceptio: alias non fuisset sufficiens illa definitio, ut Concilium intendit contra Pelagianos. Simile argumentum sumitur ex capite octavo, ubi declarat fidem esse iustitiæ fundamentum, de quo argumento statim plura dicam.

Probatur 3. ex Patribus.

8. Tercio sumitur hæc sententia ex Patribus. Leo Papa serm. 4. de naturitate affirmat nihil esse posse, sanctum sine fide. Quod comprobatur ex illis testimonijs, *Iustus ex fide vivit*, & *sine fide impossibile est placere Deo*. Fulgentius libro de fide ad Petrum statim in principio, *sine fide nulla potest produsse, imo neque esse converso*: & iterum: *sine hac fide nemo ad filiorum numerum potest pertinere*. Augustinus multus est in hac veritate asserenda: nam libro de sermone Domini in monte cap. 9. ubi verba, inquit, *fides non est, nec potest vera esse iustitia*, & super Psalmum 31. in præfatione, non solum in singulis hominibus, sed etiam in singulis operibus, docet fidem esse fundamentum pietatis, ita ut sine illa esse non possit. Unde in Epistola 157. scribit nullam cuiuscumque ætatis, aut sexus personam potuisse sine fide iustificari, & serm. 38. & 181. addit, *Neque in hac vita, neque in futura*: & similia habet 1. de peccatorum meritis cap. 9. Et de correptione, & gratia cap. 7. Idemque expressit Bernardus epistola 77.

1. Ratio pro eadem asser.

9. Rationes sumi possunt ex proprietatibus fidei: est enim fundamentum iustitiæ, ut ex Concilio adduximus etiam radix, ut loquitur Ambrosius libro 2. de Cain, & Abel, & Gregor. 12. moralium cap. 4. Et etiam ianua ad vitam, ut ait Cyrillus libro 4. in Ioannem cap. 9. sed sine fundamento non potest edificari, nec sine radice fructificari, neque ad vitam ingredi, nisi per ianuam: ergo & cetera. Secundo. Nemo potest salutem consequi, nisi in Ecclesia, quia extra Ecclesiam non est salus, ut dicitur in capite. Firmiter de Summa Trinitate, sed fides est quæ essentialis forma, & vinculum, quo uniuntur membra Ecclesiæ: ergo

Secunda.

Tertia.

ergo sine fide non potest esse salus, neq; in aliquo homine particulari inueniri. Tertiò est ratio veluti à priori, iuxta materiz capacitatem, quia nemo potest iustificari sine formali iustitia: neq; ab hac regula potest exceptio fingi: Quomodo enim erit effectus formalis sine forma? Et ideo diximus principio sectionis habituales iustitiam, omnibus tam adultis, quam paruulis, sine exceptione esse necessariam, quia supponimus illam esse formam iustificationis: sed adultus non potest consequi hanc formam sine conueniente dispositione: à qua regula nulla etiam potest fieri exceptio: tum propter doctrinam Concilij Tridentini, & communem totius Ecclesie intellectum: tum etiam quia aliàs posset adultus iustificari sine proprio actu, & ita nulla posset reddi ratio cur omnes peruenientes ad vsum rationis, nec tunc mortaliter peccantes, non statim iustificentur. Est ergo necessaria dispositio: ergo & fides cum eadem vniuersalitate, & sine exceptione. Probatur vltima consequentia: quia aliàs posset quispiam se disponere ad iustitiam per solas vires arbitrij, rationemq; naturalem. Quod est Pelagianum. Occurrunt aliqui vt legitur apud D. Thom. ad Rom. 2. licet ex parte intellectus interdum sufficiat naturalis cognitio, ex parte voluntatis semper requiri auxilium gratiæ, ideoq; non sequitur allatum inconueniens. Sed contra obstant duo: primum, quia vel illud opus gratiæ, quod est in voluntate attingit perfectionem charitatis, vel illuc non pertingit. Si hoc posterius dicatur id certè non potest sufficiens esse dispositio, quia supponimus non interuenire sacramentum. Si autem ille actus est charitatis, necesse est vt antecedit fides, sicut dixit Augustin. in Psalmo 67. quia nemo, inquit, amat Deum, nisi credat in Deum, & supra etiam, tractatum est. Secundum obstat, quia etiam Pelagianum est asserere, ex parte intellectus non esse necessarium auxilium gratiæ ad iustificationem, vt probat Augustin. in lib. de prædest. Sanctorum, & conuincitur ex verbis Pauli 2. ad Corinth. 3. Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, vtq; quod ad iustitiam conferat, & vtile sit.

Occluditur.

2. Assertio.

Probatur assertio auctoritate.

10. Dico secundo. Actus fidei in adulto ita est medium necessarium ad consequendam iustitiam, vt semper sit necessarium in re, & in voto solo non sufficiat: loquor in assertione de consecutione iustitiæ, quia si adultus fuerit in infantia baptizatus, posteaq; perueniat ad vsum rationis, ac contingat breui tempore viuere sine peccato mortali, & sine actu fidei, saluabitur: quia ad conseruandam iustitiam satis est non peccare mortaliter, etiam si fides non exerceatur: tunc autem licet ille qui saluatur sit adultus, non saluatur (vt ita dicam) tãquam adultus, sed tanquam infans: quia per medium commune infantibus saluatur: & postea in ordine ad salutem, vel contra illam, nihil tanquam adultus est operatus. Sic ergo declarata assertio probari potest ex verbis Christi, Marci vltimo: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, qui vero non crediderit condemnabitur. Addita ponderatione Bernardi in Epistola 77. notat enim, cum prius de Baptismo & fide Christus esset locutus: postea de sola fide dixisse, qui non crediderit, condemnabitur, quia nimirum baptismus non est necessarius in re tantum, sed aut in re, aut in voto: fides autem est semper necessaria in re. Deinde confirmant hanc veritatem omnia, quæ in præcedenti assertione adduximus. Nam Paulus ad Hebræos 11. non solum probat habuisse antiquos iustos fidem in voto, vel sub disunctione in re, vel in voto, sed definitè ostendit habuisse formalem fidem in re ipsa, ergo in eodem sensu dicit, Sine fide impossibile esse placere Deo. & iustum ex fide viuere: ergo similiter in alijs locis in eodem sensu ait per fidem applicari nobis redemptionem Christi, & per fidem iustificari hominem, vtq; tanquam fundamentum,

& radicem, vt exposuit Tridentinum. Atq; ex hac etiam proprietate fidei, eadem veritas conuincitur, quia fundamentum oportet in re ipsa poni, vt reliqua valeant in ipso fundari. Ac deniq; ita Patres intellexerunt hæc testimonia nunquamq; distinctionem illam de re, vel voto ad fidem applicarunt, vel etiam infinuauerunt, ergo neq; à nobis admittenda erit.

11. Vt autem propria ratio huius veritatis manifestetur: & difficultas in contrarium dissoluatur, distinguere in primis oportet inter media necessaria ad salutem, quæ consistunt in actibus internis, vel externis. Nam externa non sunt per se, & ex natura sua necessaria dispositio animæ, quæ in interna perfectione, & reformatione consistit, sed necessaria sunt ex sola institutione diuina: veluti baptisimus, confessio oris, & si quæ sunt similia. Atq; ad hæc media optime accommodatur illa distinctio, & vix in alio sensu in vfu Patrum, & Conciliorum inueniuntur: & ratio est, quia sine illis medijs, in re ipsa applicatis, possunt haberi interiores actus, qui sunt sufficientes dispositiones ad iustitiam, quibus Christus Dominus per suam institutionem, antiquam causalitatem non abstulit, sed addidit mediis externorum necessitatem, vel habitudinem ad illa, quando in re ipsa applicari non possent. At vero de medijs internis est longe diuersa ratio, quia in ipsis consistit interior iustitia, vel necessaria dispositio ad illam, ideoq; illa non facile suppletur per votum, nisi in re adhiæantur: quia vero actus fidei vnum est ex medijs internis, ideo non est eadem ratio, de illo, ac de externis medijs. Dixi autem, non facile, quia inter interna media fieri aliquando potest, vt aliquid sufficiat in voto, si in aliquo necessitatis casu non possit in re ipsa applicari, sicut in materia pœnitentiæ disput. 4. sect. 2. à num. 9. concessimus de formali dolore peccatoris, vel de proposito in futurum: quare vt ostendamus id non habere locum in actu fidei, addendum est, cum hæc media interna sint supernaturalia, non posse vnum contineri in alio tanquam in voto, nisi etiam illud supernaturale sit: imo necessarium esse, vt in tali ordine habeat excellentiam, per quam possit aliud in virtute, & in proposito continere. Et hac ratione amor Dei super omnia, per votum suppleri nequit, nisi actus ille eiusdem charitatis sit, quia actus est excellentior reliquis: vnde in nullo alio sufficienter continetur in virtute, seu voto: ipse autem amor abundè, potest continere, ac supplere reliqua, quia, vt dixit Paulus, Charitas omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet, &c.

12. Hinc ergo concluditur, actum fidei non posse in voto sufficere: Nam vel contineretur in aliquo actu intellectus, vel in actu voluntatis. Non in actu intellectus, siquidem ante actum fidei, omnis actus intellectus, qui non est ex reuelatione fidei, est naturalis, & ideo neq; virtute, neq; æqualiter, vt sic dicam potest actum fidei continere. Nec refert quod aliquis actus intellectus ante fidem, possit esse ex aliquo auxilio gratiæ, quia semper auxilium illud erit ordinis naturalis, quod proinde non sufficit ad eleuandum actum ad ordinem, seu speciem supernaturalem, in quo ordine est actus fidei: nunquam ergo potest supplere fidem. Nec etiam illud votum esse potest in actu voluntatis, quia propositum voluntatis ante fidem, quantumuis perfectum ex aliquo auxilio gratiæ cogitetur, non excedit naturalia obiecta, ideoq; non attingit supernaturalia præcepta, neq; illa in voto continet, aut actus illorum. Cum ergo actus fidei supernaturalis sit, non potest contineri in voto, in tali proposito, quia ergo ante fidem (sub qua tam assensum, quam voluntatē credendi comprehendimus) non supponitur actus supernaturalis in intellectu, aut voluntate, plane non potest necessitas fidei per votum suppleri: Quod sit tandem

Notandum pro 2. probatione.

1. Probatio

tandem in hac forma argumentandi concluditur. Quando medium per se necessarium in re, suppletur per votum, id votum in re ipsa adhibetur per alium actum, neq; in hoc potest in infinitum procedi: ergo sistendum est in aliquo actu, qui ita sit necessarius in re, vt non possit per alium, tanquam per votum suppleri: ergo maxime sistendum in actu fidei propter discursum factum.

13. Superest ad fundamenta contrariæ sententiæ respondere. Primum sumebatur ex quibusdam verbis Pauli ad Rom. 1. Priora verba erant de gentibus, qui cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, quorum sensus non est, potuisse gentes per illam cognitionem, ita conuerti ad Deum, vt iustificarentur, sed potuisse honorare aliquo modo verum Deum, & non idola; propterea quod ira non fecerunt, posuisse impedimentum gratiæ Dei: & ideo fuisse desertos, &c. Alia verba erant: gentes que legem non habent, &c. De quibus est controuersia inter Augustinum, & alios Patres, an sint intelligenda de gentibus infidelibus, vel de iam conuersis ad fidem? Quam late agitauit in lib. 1. de Gratia cap. 8. à num. 13. nunc breuiter dico, licet intelligantur de infidelibus, non esse sensum, eos fecisse omnia, quæ sunt legis naturalis, sed nonnulla, siquidem neq; Paulus ipse dixit: omnia: idq; sufficebat ad ostendendum, legem naturalem esse scriptam in corde; quod Paulus intendebat. Quando verò addit: *factores legis iustificari*, loquitur de his, qui totam legem obseruant spiritu fidei, si sermo sit eo in loco de iustitia apud Deum.

14. Secundum fundamentum supponit posse dari in aliquibus infidelibus ignorantiam inuincibilem fidei, quod nunc admittimus: Infra enim disputandum est. Supponit deinde omnibus adultis conferri aliquomodo in hac vita auxilium sufficiens ad salutem, quod etiam verissimum est, vt ex materia de Gratia, & de prædestinatione suppono. Ex his autem principiis non recte infertur, infidelem ignorantem fidem inculpabiliter, posse per cognitionem naturalem saluari, sed solum sequitur posse habere fidem, & DEVM esse paratum ad eum illuminandum, & auxiliandum illi, vt credat si per eum non steterit. Stat autem per hominem, quoties ratione naturali prauè vititur. Vnde si talis infidelis faceret, quod in se est, per rationem naturalem, & per alia subsidia, quæ DEVS sua providentia illi confert, illuminaretur, non ex merito ipsius, sed ex pura gratia, quam omnibus dare paratus est.

15. Vnde ad confirmationem de puero perueniente ad vsum rationis, dicendum est in primis, quicquid faciat per solum lumen rationis naturalis, rectè iudicando, aut volendo, id totum non satis esse, vt immediate iustificetur, quod est certissimum, & de fide, vt ex materia de iustificatione suppono, quia naturalis dispositio non sufficit ad iustitiam: Nec Diuus Thomas contrarium dixit, vt etiam discipuli eius omnes interpretantur. Deinde pie creditur, si homo in illo statu faciat, quod in se est, Deum sua providentia effecturum, vt ei sufficiat et proponatur fides, vel exterius per homines, vel interius ministerio angelorum: neque verò hoc fundatur in dispositione talis hominis; quia hæc est differentia inter primam gratiam iustificantem, & primam auxiliantem; seu vocantem; quod ad illam necessaria est dispositio in adultis; in hoc vero non est necessaria; sed sufficit quod homo non ponat obicem. Imo neq; hoc semper necessarium est, quia interdum Deus vocat hominem etiam prauè affectum, vt in Paulo manifestum est; solum ergo id conceditur ex vniuersali redemptione Christi, & generali voluntate Dei, saluandi omnes homines. Nam inde nascitur, vt omnibus offerat sufficientia media, & vt illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum, & ideo in illo casu necessitatis hoc genus providen-

Suarez de Fide.

tiæ non reputatur miraculosum, sed pertinet ad ordinariam supernaturalem providentiam, & legem Dei.

16. Addo vero vltius non esse necessarium, vt hæc illuminatio supernaturalis statim in eodè momento fiat, in quo incipiat homo bene vti ratione naturali. Probatur primo, quia neque de hoc habemus reuelationem, nec certa aliqua ratione probari potest. Secundo, quia est moraliter impossibile, vt in eodè instanti homo cogitet, & iudicet de naturali obiecto, & circa illud sit occupatus, eligendo, & amando, & quod simul eleuetur ad supernaturalem reuelationem recipiendam. Quod quidem multo difficilius est in illo initio vsus rationis, in quo vix est homo capax ad deliberandum de his, quæ sensus recipit: quo modo ergo poterit simul ad reuelationem attendere? Vnde si quæzatur, quando incipiat DEVS illuminare prædictum hominem? Respondeo incertam rem esse, quia nulla lege est tempus definitum. Solum ergo dicere possumus Deum, iuxta consilium voluntatis, & sapientiæ suæ, illuminare temporibus oportunis, hanc enim legem seruare Deum in excitandis, vocandisq; hominibus, siue ad poenitentiam, siue ad fidem, siue ad alia opera pietatis.

17. Vnde tandem ad vltimam replicam fateor, ex illo discursu diuini Thomæ non satis probare puerum peruenientem ad vsum rationis non posse prius peccare venialiter, quàm mortaliter, etiam antequam iustificetur; hoc enim conuincit ratio facta, cui possent alix adiungi, sed non pertinent ad hunc locum. Itaq; ex natura rei id non repugnat: An vero ex providentia extrinseca Dei aliud dicendum sit in 1.2. loco citato tractatur; & videri possunt quæ dixi 3. part. tom. 4. de poenit. disp. 11. sect. 2. Tertium vero fundamentum in secunda conclusione solutum est.

SECTIO III.

Quarum rerum fides explicita fuerit ad salutem necessaria ante Christi aduentum.

Diximus de necessitate fidei secundum se spectatæ, quia vero fides circa aliquam materiam versatur, quæ multiplex est, ideo explicandum superest, cuius materiæ, seu quarum rerum cognitio per se necessaria sit ad salutem. Et quia ante Christi Domini aduentum, & præsertim ante legem scriptam, illa tantum fides erat necessaria, quæ per se, & quasi ab intrinseco postulatur ad salutem: de illo quoq; tempore quæstionem instituiamus. In materia autem fidei præcipua pars, & principale obiectum eius, est Deus ipse: secundario autem etiam res creatæ ad illam pertinent, & vltius Deus ipse consideratur, aut vt obiectum est naturale, aut vt supernaturale: quæ duo non distinguuntur absolute in Deo ipso, sed per ordinem ad humanam cognitionem. Quædam ergo sunt in Deo, quæ naturali ratione cognosci possunt, & sub eo modo dicitur DEVS obiectum naturale: Alia vero sunt, quæ omnino rationem naturalem transcendunt, supernaturaliaq; proinde vocantur, & vtraq; sub fidem cadunt, vt in priori parte huius tractatus disputat. 2. visum est: quare de vtrisque videndum, an cadant etiam sub necessitatem fidei. Denique circa illam particulam, *explicitam*, recolenda est distinctio supra data, de fide implicita, & explicita: duobus enim modis potest aliqua fides vocari explicita: vno quia est perfecta, & distincta, ita vt qui illam habet, possit, non solum assentiri mysterio, sed etiam illud explicare, & aliquam rationem illius reddere, de quo nunc modo explicitæ fidei minime tractamus, quia certum est non requiri ad salutem, cum non sit communis omnibus, præsertim simplicibus

S fidei.

Quo tempore illuminetur.

Ad 1. replicam in num. 3.

Ad 1. fundamentum quid.

Intruductio ad præsentem quæstionem.

Fides explicita duplex.